

بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصول (مطالعه موردی خرما در استان کرمان)

پذیرش: ۹۸/۲/۲۲

دریافت: ۹۷/۱۱/۱۷

مهدیه ساعی^۱

چکیده

کارشناسان بیمه» و «مشارکت در تعاونی‌ها» با احتمال ۹۵ درصد بین پذیرندگان و نپذیرندگان تفاوت معنی‌دار وجود داشت؛ اما، بین «شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی»، «شرکت در تشکل‌های محلی»، «مشارکت در تصمیمات شورای روستا» و «مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی» در دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. نتایج مدل رگرسیون لجستیک نیز نشان می‌دهد که بین سابقه کشت، خشکسالی و احتمال پذیرش بیمه رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار؛ اما، بین دریافت وام با احتمال پذیرش بیمه رابطه‌ی منفی و معنی‌دار وجود دارد. در اولویت قرار دادن باغداران با درآمد بالاتر و افزایش آگاهی نسبت به برنامه‌ی بیمه‌ی محصولات کشاورزی می‌تواند در پذیرش بیمه‌ی خرما توسط باغداران مؤثر باشد.

هدف تحقیق حاضر، بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی خرما توسط باغداران استان کرمان (مطالعه‌ی موردی شهرستان بم) است. پژوهش، مبتنی بر روش توصیفی-همبستگی است که در آن ۲۹۱۶ نفر از باغداران شهرستان بم در سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵ به‌عنوان جامعه‌ی آماری در نظر گرفته و با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۲۲۵ نفر به‌صورت نمونه‌گیری نظام‌مند انتخاب شدند. روایی محتوایی پرسشنامه با کسب نظرات متخصصان و پایایی آن نیز پس از آزمون مقدماتی با استفاده از ضریب کرونباخ آلفا ۰/۷۴ به‌دست آمد. مقایسه‌ی ویژگی‌های باغداران پذیرنده و نپذیرنده با استفاده از آزمون‌های پارامتری t و ناپارامتری من ویتنی نشان داد که با احتمال ۹۵ درصد بین سطح تحصیلات دو گروه، تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین از نظر «ارتباط با مروجان و

طبقه‌بندی JEL: Q12, Q18, G22

بیمه / پذیرش / خرما / کرمان

۱. استادیار بخش تحقیقات اقتصادی، اجتماعی و ترویج کشاورزی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان، سازمان تحقیقات، آموزش

۱. مقدمه: طرح مسأله

کشاورزی همواره یکی از پرمخاطره‌ترین فعالیت‌های اقتصادی بوده و هرساله بروز حوادث طبیعی و آفات و امراض گیاهی، خسارات زیادی به کشاورزان تحمیل می‌کند [۱]. این خطرات موجب می‌شوند که کشاورزان به‌طور معمول نگران بازپرداخت هزینه‌های مختلف از جمله هزینه‌های ضروری زندگی خود و خانواده‌هایشان باشند [۲]. از سوی دیگر، وضعیت بازار و تغییرات قیمت نیز کشاورزان را تهدید می‌کند. مجموعه‌ی این عوامل سبب بی‌ثباتی درآمد کشاورزان و در نتیجه کاهش انگیزه‌ی فعالان این بخش می‌گردد [۳].

ایران به‌عنوان قطب تولید محصولات باغی از پتانسیل ویژه‌ای در جهان برخوردار است. وجود مخاطرات فراوان اقلیمی در کشور باعث شده تا ایران جزء ده کشور بلاخیز دنیا قرار گیرد و تولید در بخش کشاورزی با ریسک فراوان همراه باشد. فراوانی خطر و تأثیرگذاری آن در زیربخش باغبانی به‌مراتب بیش از سایر بخش‌هاست. وجود ۲۱ عامل خطر در ۱۲ محصول باغی، در مقابل ۱۰ عامل خطر در ۱۵ محصول زراعی تحت پوشش بیمه، بیانگر این مطلب است [۴].

سیل، تگرگ، سرما، زلزله، طوفان، باران‌های بی‌موقع در زمان تلقیح، وزش بادهای گرم در زمان باز شدن گل‌ها، رطوبت و حرارت مؤثر بر ترشیدگی، چروکیدگی و خشکیدگی خوشه‌ی خرما از جمله خطرانی هستند که نخيلات را تهدید می‌کنند. بیشترین عامل خسارت محصول خرما در ده سال گذشته ناشی از خشکیدگی خوشه‌ی خرما بوده و بیشترین سهم پرداخت خسارت را به‌خود اختصاص داده است. بهترین شکل سیاست‌های حمایتی از تولید، بیمه است. افزایش سرمایه‌گذاری و ثبات عمومی در اقتصاد کشور از راه تثبیت درآمد کشاورزان در بخش کشاورزی، تغییر وضعیت از مدیریت بحران به مدیریت ریسک، افزایش بنیه‌ی مالی تولیدکنندگان و باقی ماندن آن‌ها در چرخه‌ی اقتصادی، افزایش روحیه‌ی تعاون و کمک‌رسانی جمعی و کمک به شأن و منزلت تولیدکنندگان

و تغییر حالت از خسارت‌بگیر دولت به ایجاد حق قانونی، مهم‌ترین مزایای بیمه محسوب می‌گردد [۴].

۲. مروری بر مطالعات گذشته

مطالعات بسیاری در ایران و جهان در زمینه‌ی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی محصولات کشاورزی صورت گرفته است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

بارنت و همکاران در سال ۲۰۰۰، پذیرش بیمه‌ی محصولات پنبه و سویا از سوی کشاورزان مناطق آرکانزاس، لوئیزیانا و می‌سی‌سی‌پی ایالات متحده را مطالعه و گزارش نمودند. کشاورزان این مناطق نسبت به تولیدکنندگان سایر ایالات، تقریباً تمایل کمتری برای خرید بیمه‌ی محصولات کشاورزی دارند. آن‌ها استقبال ضعیف کشاورزان از بیمه‌ی کشاورزی را به علت هزینه‌های بالای بیمه در منطقه، ضعف طرح قراردادها و مخاطرات اخلاقی و انتخاب معکوس کشاورزان منطقه نسبت داده‌اند [۵].

وندویر در سال ۲۰۰۱ نشان داد که خصوصیات فردی، درآمد مزرعه و سطح تحصیلات کشاورزان از عوامل اصلی تقاضای بیمه‌ی کشاورزی در ویتنام شمالی می‌باشند [۶].

هوآنگ در سال ۲۰۰۲، در تحقیق خود نشان داد که استفاده از کود نیترا ته قبل از کاشت، خسارت زیادی به محیط زیست وارد می‌سازد و بیمه می‌تواند در کشاورزان انگیزه‌ای برای پذیرش کود ازته در طول فصل رشد به‌جای استفاده از آن قبل از فصل رشد ایجاد کند، در واقع اگر کشاورز بیمه شده از کود در طی فصل رشد استفاده نکند و توجه انتظارات درآمد پایین‌تری داشته باشد، کاهش درآمد او از طریق پرداخت غرامت جبران خواهد شد [۷].

سرا و گودوین در سال ۲۰۰۳، نشان دادند که بین مصرف بیشتر نهاده‌های شیمیایی، درآمد خالص مزرعه و خرید بیمه‌ی محصول ارتباط منفی وجود داشته، در مقابل تأثیر هزینه‌ی بیمه محصول، سطح زیر کشت، نسبت بدهی به سرمایه و نرخ‌های حق بیمه بر خرید بیمه مثبت بوده است [۸].

شیک و اتوود نیز در سال ۲۰۰۳، گزارش نمودند که تولیدکنندگان پنبه با بازده بیشتر و اندازه‌ی مزرعه بزرگتر تمایل بیشتری به بیمه شدن دارند [۹].

سینگرمن و همکاران در پژوهش خود در سال ۲۰۱۰، به بررسی تقاضای بیمه‌ی تولیدکنندگان دانه‌های روغنی در سه منطقه‌ی آیوا، مینه‌سوتا و ویسکانسین ایالات متحده، آمریکا پرداختند. نتایج نشان داد سن کشاورز، عملکرد و سطح سواد کشاورز، رابطه‌ی مستقیم و معنی‌دار با پذیرش بیمه از سوی ذرت‌کاران داشته‌اند. همچنین در زمینه‌ی محصول سویا، دو متغیر سن و سطح سواد بر پذیرش بیمه مؤثر بوده‌اند [۱۰].

کرمی در سال ۱۳۹۰، عوامل مؤثر بر احتمال پذیرش بیمه‌ی محصول گندم در استان کهگیلویه و بویراحمد را با استفاده از مدل پروبیت مورد بررسی قرار داد. بر اساس نتایج، میانگین درآمد کل، تحصیلات، سطح زیرکشت، انحراف استاندارد عملکرد و نسبت حداقل درآمد مزرعه به کل درآمد مزرعه باعث افزایش تمایل به بیمه‌ی محصولات گردیدند و سن کشاورز، آگاهی از حق بیمه و کل بدهی تمایل به بیمه‌ی محصولات کشاورزی را کاهش دادند [۱۱].

عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی برنج در استان ایلام، توسط تیموری و همکاران در سال ۱۳۹۳ مورد بررسی گرفتند. نتایج تحقیق نشان داد که بین سطح تحصیلات، سطح زیرکشت برنج، میزان اعتماد به شرکت‌های بیمه‌گذار، مشارکت در دوره‌های آموزشی-ترویجی، نگرش نسبت به بیمه، درآمد کل سالانه و درآمد حاصل از تولید برنج، ارتباط مثبت و معنی‌دار و بین سن و سابقه‌ی تولید برنج با پذیرش بیمه توسط برنج‌کاران، ارتباط منفی و معنی‌دار وجود داشته است [۱۲].

نتایج بررسی عوامل مؤثر بر توسعه‌ی بیمه‌ی گندم در شهرستان همدان توسط نادری مهدیی و همکاران در سال ۱۳۹۳، نشان داد که متغیرهای رضایت بیمه‌گزاران از نحوه‌ی ارائه‌ی خدمات توسط صندوق بیمه‌ی محصولات کشاورزی، آسان بودن پیگیری امور اداری بیمه، سطح

زیرکشت، سرعت پرداخت غرامت، بدهی کشاورزان به بانک‌ها و دفعات تمدید قرارداد بیمه، تأثیر معنی‌داری در توسعه‌ی بیمه‌ی گندم داشته‌اند [۱۳].

نیک‌نامی و نمکی در سال ۱۳۹۳، عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی پنبه در بین پنبه‌کاران استان سمنان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که بین متغیرهای شرایط عقد قرارداد با صندوق بیمه، رفتار مناسب کارشناسان و کارکنان بانک کشاورزی، سطح تحصیلات، سابقه‌ی پنبه‌کاری، شغل فرعی، میزان عملکرد پنبه، میزان درآمد سالیانه از پنبه‌کاری، میزان خسارت وارده در سال گذشته، رضایت از غرامت دریافتی، خطرات تحت پوشش، میزان آگاهی نسبت به فواید بیمه‌ی محصول پنبه، اطلاع‌رسانی از طریق تلویزیون، اطلاع‌رسانی از طریق کشاورزان و همکاران، ارتباط با مروجان و کارشناسان مراکز جهاد کشاورزی منطقه، پرداخت تسهیلات بانکی به شرط عقد قرارداد با بیمه و افزایش سطح پوشش بیمه‌ی محصولات کشاورزی و پذیرش بیمه‌ی پنبه رابطه‌ی معنی‌دار وجود داشته است [۱۳].

بررسی ادبیات موضوع حاکی از اهمیت زیاد بیمه برای کشاورزان بوده و با ملاحظه به این‌که مسأله‌ی بیمه هنوز آن‌چنان‌که باید در جوامع روستایی ما جا نیافته [۱۴] و پذیرش بیمه از سوی تولیدکنندگان بخش کشاورزی نیازمند ترویج و اشاعه‌ی فرهنگ بیمه و ایجاد احساس التزام به بیمه می‌باشد؛ لذا، این مهم بایستی در رأس برنامه‌های توسعه‌ای صندوق بیمه و نظام‌های ترویج کشاورزی قرار گیرد [۱۵]. رسیدن به این هدف نیازمند شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش طرح بیمه از سوی کشاورزان و بررسی دیدگاه‌ها و نظرات آن‌هاست و انجام پژوهش‌های متعدد در این زمینه از اهمیت خاصی برخوردار است.

براین اساس اهداف مطالعه‌ی حاضر عبارت بودند از:

- ۱- بررسی ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی باغداران.
- ۲- شناسایی خطرات گوناگون و روش‌های مقابله با آن‌ها توسط باغداران.

- ۳- بررسی دلایل پذیرش و عدم پذیرش بیمه‌ی محصول خرما از سوی باغداران.
- ۴- بررسی میزان فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی باغداران.
- ۵- مقایسه‌ی ویژگی‌های باغداران پذیرنده و نپذیرنده بیمه‌ی محصول خرما.
- ۶- تحلیل عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی محصول خرما از سوی باغداران.

۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر مبتنی بر روش توصیفی-همبستگی با راهبرد پیمایش بوده و با هدف بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی محصول خرما انجام گرفت. در این تحقیق، باغداران شهرستان بم در سال ۹۶-۱۳۹۵ به عنوان جامعه‌ی پژوهش در نظر گرفته شدند و ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. تعداد باغداران در جامعه‌ی آماری مورد نظر ۲۹۱۶ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه، پس از اجرای یک پیش‌آزمون بر روی ۳۰ نفر از باغداران در یکی از روستاها و مشخص شدن پیش‌برآورد واریانس صفت مورد نظر در جامعه‌ی آماری، از فرمول کوکران به شرح زیر استفاده شد:

$$n = \frac{Nt^2S^2}{Nd^2 + t^2S^2}$$

=N حجم نمونه

=N حجم جامعه

=t ضریب اطمینان قابل قبول (t=1.96=2)

=d دقت احتمالی مطلوب

=S پیش‌برآورد واریانس متغیر

به این ترتیب حجم نمونه ۲۲۵ نفر محاسبه شد. این تعداد نمونه، دوباره به روش انتساب متناسب برای هر طبقه (دهستان) محاسبه شد. برای انتخاب نمونه‌های تحقیق، از روش نمونه‌گیری نظام‌مند استفاده شد. پایایی ابزار سنجش،

پس از روایی سنجی توسط استادان ذیربط، با آزمون آلفای کرونباخ بررسی شد و میزان آلفا برای قسمت‌های مختلف پرسشنامه بین ۰/۶۳ تا ۰/۸۹ به دست آمد.

در این مطالعه، به منظور شناخت بیشتر عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه توسط باغداران و با توجه به اینکه متغیر وابسته مورد مطالعه به صورت اسمی دو وجهی (پذیرش و عدم پذیرش) بود، از مدل رگرسیونی لجستیک استفاده شد. مدل لجیت به صورت زیر بیان می‌گردد:

$$P_i = F(Z_i) = F\left[\alpha + \sum_{j=1}^n \beta_j X_{ji}\right] = \frac{1}{1+e^{-Z_i}} \quad (1)$$

$$= \frac{1}{1+e^{-(\alpha + \sum_{j=1}^n \beta_j X_{ji})}}$$

که در آن، e پایه‌ی لگاریتم طبیعی و P_i احتمالی است که شخص انتخاب معینی از X_j را انجام می‌دهد. در مدل لجیت فرض بر این است که شاخص انگیزه‌ی اساسی (Z_i) متغیر تصادفی است که احتمال پذیرش بیمه‌ی خرما را پیش‌بینی می‌کند:

$$P_i = \frac{\exp Z_i}{1 + \exp Z_i} \quad (2)$$

از این رو برای یک فرد باغدار خواهیم داشت:

$$Z_i = \ln \frac{P_i}{1-P_i} = \alpha + \sum_{j=1}^n \beta_j X_{ji} \quad (3)$$

که همان مدل لجیت است.

متغیر وابسته‌ی تحقیق (پذیرش یا عدم پذیرش بیمه‌ی محصول خرما) و متغیرهای مستقل سن، جنسیت، سطح تحصیلات، تجربه، مساحت باغ، نوع نظام بهره‌برداری، استفاده از تسهیلات حمایتی، وجود مشاغل جنبی، آگاهی از فعالیت‌های صندوق بیمه، میزان شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی، میزان تماس با مروجان و کارشناسان بیمه‌ی محصولات، استفاده از سخنرانی‌های ترویجی در خصوص بیمه‌ی محصولات کشاورزی، استفاده از فیلم‌های آموزشی-ویدیویی، استفاده از نشریات و مجلات

آموزشی-ترویجی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در خصوص بیمه‌ی محصول خرما بودند. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم‌افزار SPSS_{V18} استفاده شد.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱. ویژگی‌های فردی-حرفه‌ای باغداران نمونه

ویژگی‌های فردی-حرفه‌ای باغداران مطالعه شده در جدول (۱) آمده است. براساس نتایج این جدول، سن باغداران بین ۲۷ و ۸۵ سال متغیر و میانگین سن آن‌ها ۵۳ سال است. بیشتر باغداران (۳/۵۶ درصد) در گروه سنی بالای ۵۰ سال، ۱/۲۸ درصد در گروه میانسال و ۶/۱۵ درصد در گروه جوان قرار داشتند. در بررسی سطح سواد، بیشتر باغداران دارای تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم بودند (۹/۳۲

درصد). همچنین نتایج بیانگر آن است که ۲۵ درصد باغداران، به مشاغل جنبی اشتغال داشته‌اند و مابقی (۷۵ درصد)، کشاورزی را به‌عنوان تنها حرفه‌ی خویش انتخاب نموده‌اند. میانگین مساحت باغ در باغداران مطالعه شده، ۳ هکتار است. ۴/۴۳ درصد باغداران کمتر از یک هکتار، ۹/۳۲ درصد بین یک تا سه هکتار و ۷/۱۹ درصد بیش از سه هکتار باغ داشتند. میانگین عملکرد باغ در نمونه‌ی مطالعه شده، بین ۵ تا ۶ تن است. ۶/۵۵ درصد باغداران کمتر از ۵ تن، ۲۷ درصد بین ۵ تا ۸ تن و ۵/۱۷ درصد بیش از ۸ تن در هکتار عملکرد داشتند. از نظر سهم درآمد خرما از کل درآمد خانوار نیز ۹/۴۷ درصد باغداران کمتر از ۲۵ درصد، ۶/۳۵ درصد بین ۲۵ تا ۷۵ و ۴/۱۶ درصد بیش از ۷۵ درصد از کل درآمد خانوار سهم داشتند.

جدول ۱- توزیع فراوانی پاسخ‌گویان برحسب ویژگی‌های فردی-حرفه‌ای

متغیر گروه‌بندی	زیرگروه‌ها	فراوانی	درصد	میانگین	کمینه	بیشینه
سن (سال)	زیر ۳۰ ۳۵-۵۰ بیش از ۵۰	۳۵ ۶۳ ۱۲۷	۱۵/۶ ۲۸/۱ ۵۶/۳	۵۳	۲۷	۸۵
تحصیلات	بی‌سواد ابتدایی راهنمایی متوسطه دیپلم و فوق دیپلم لیسانس و بالاتر	۳۵ ۴۲ ۲۷ ۱۲ ۷۴ ۳۵	۱۵/۸ ۱۸/۴ ۱۱/۸ ۵/۳ ۳۲/۹ ۱۵/۸			
تأهل	متأهل مجرد	۲۱۶ ۹	۹۶ ۴			
جنسیت	زن مرد	۶ ۲۱۹	۲/۶ ۹۷/۴			
جمعیت خانوار (نفر)	کمتر از ۳ ۳-۵ بالای ۵	۴۳ ۹۷ ۸۵	۱۸/۹ ۴۳/۲ ۳۷/۸	۵	۱	۱۰
مشاغل جنبی	بلی خیر	۵۶ ۱۶۹	۲۵ ۷۵			
نظام بهره‌برداری	ملکی اجاره‌ای سهم‌بری مختلط	۱۸۹ ۲۴ ۶ ۶	۸۴/۲ ۱۰/۵ ۲/۶ ۲/۶			

متغیر گروه بندی	زیر گروه ها	فراوانی	درصد	میانگین	کمینه	بیشینه
سابقه کشت (سال)	کمتر از ۱۰	۲۰	۸/۹	۳۰	۳	۶۰
	۱۱-۲۰	۴۰	۱۷/۹			
	۲۱-۳۰	۸۵	۳۷/۵			
	۳۱-۴۰	۵۲	۲۳/۲			
	بیش از ۴۰	۲۸	۱۲/۵			
مساحت باغ (هکتار)	کمتر از ۱	۹۷	۴۳/۴	۳	۰/۲۵	۳۲
	بین ۱ تا ۳	۷۴	۳۲/۹			
	بیش از ۳	۴۴	۱۹/۷			
عملکرد باغ (تن)	کمتر از ۵	۱۲۵	۵۵/۶			
	۵-۸	۶۱	۲۷			
	بیش از ۸	۳۹	۱۷/۵			
سهم درآمد خرما از کل درآمد خانوار (درصد)	کمتر از ۲۵	۱۰۸	۴۷/۹			
	۲۵-۷۵	۸۰	۳۵/۶			
	بیش از ۷۵	۳۷	۱۶/۴			

منبع: یافته های تحقیق

جدول ۲- مهم ترین خطراتی که باغداران با آن ها مواجه بوده اند

نوع خطر	فراوانی	درصد
خشکیدگی خوشه ی خرما	۱۹۲	۱۵
کاهش قیمت محصول	۱۸۳	۱۴/۳
خشکسالی	۱۶۸	۱۲/۸
آفات و بیماری ها	۱۳۶	۱۰/۶
گرمای بی سابقه	۱۰۹	۸/۵
افزایش هزینه ها	۱۰۶	۸/۳
بازار نامناسب	۱۰۰	۷/۸
طوفان	۷۴	۵/۸
کاهش عملکرد محصول	۷۱	۵/۵
سرمازدگی	۵۰	۳/۹
سرقت	۳۵	۲/۷
عدم دسترسی به نهاده ها	۱۸	۱/۴
سیل	۱۱	۰/۸
آتش سوزی	۱۱	۰/۸
تگرگ	۹	۰/۷

منبع: یافته های تحقیق

۲-۴. مهم ترین خطراتی که باغداران با آن ها مواجه بوده اند بر اساس نتایج جدول (۲)، مهم ترین خطرات مشاهده شده از سوی باغداران به ترتیب فراوانی، عارضه ی خشکیدگی خوشه خرما، کاهش قیمت محصول، خشکسالی، آفات و بیماری ها، گرمای بی سابقه، افزایش هزینه های تولید، بازار نامناسب، طوفان، کاهش عملکرد محصول، سرمازدگی، سرقت محصول، عدم دسترسی به نهاده های تولید، سیل و آتش سوزی و تگرگ بوده اند.

۳-۴. روش های مقابله با ریسک توسط باغداران روش های مقابله با ریسک توسط باغداران در جدول (۳) آمده است. مهم ترین اقدام انجام شده برای مقابله با ریسک، پیش فروش محصول خرما بوده است.

جدول ۳- روش‌های مقابله با ریسک از سوی باغداران

روش مقابله	فراوانی	درصد
پیش فروش محصول	۱۲۴	۱۳/۶
صرفه جویی در مخارج زندگی	۱۱۲	۱۲/۳
قرض از دوستان و آشنایان	۹۸	۱۰/۷
دریافت گرامت از بیمه‌ی کشاورزی	۹۸	۱۰/۷
دریافت وام از بانک	۸۹	۹/۸
استفاده از پس انداز	۸۹	۹/۸
فعالیت در بخش غیر کشاورزی	۷۸	۸/۵
فروش دام‌ها	۶۸	۷/۴
استفاده از کمک‌های دولت	۵۰	۵/۵
دریافت وام از وام‌دهندگان محلی	۳۶	۳/۹
فروش و یا گرو جواهرات	۲۷	۲/۹
عدم اقدام	۲۱	۲/۳
رهن و یا فروش املاک و مستغلات	۱۸	۲

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۴- راه‌های کسب اطلاعات راجع به بیمه‌ی محصول خرما

فراوانی	درصد	
۴۴	۲۵	مشورت با افراد با تجربه
۳۲	۱۸/۲	برنامه‌های تلویزیونی
۳۰	۱۷	تجربیات سایر بیمه‌شدگان
۲۱	۱۲	سخنرانی‌های ترویجی در خصوص بیمه
۲۰	۱۱/۴	رادیو
۱۴	۸	نشریات و مجلات آموزشی
۹	۵	کارگاه‌های آموزشی در خصوص بیمه
۵	۲/۸	فیلم‌های آموزشی-ویدئویی

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۵- دلایل پذیرش بیمه

دلایل	فراوانی	درصد
شرایط بد آب و هوایی سال‌های گذشته	۱۳۹	۲۷/۳
جبران خسارت	۱۰۱	۱۹/۸
عملکرد پایین محصول در سال‌های گذشته	۸۳	۱۶/۳
توصیه‌ی کشاورزان پیشرو	۸۳	۱۶/۳
پرداخت وام‌های دریافتی	۳۵	۶/۸
توصیه‌ی بانک	۳۲	۶/۲
حق بیمه‌ی پایین	۲۷	۵/۳
بازپرداخت بالا توسط بانک	۹	۱/۷

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۴. راه‌های کسب اطلاعات راجع به بیمه‌ی محصول خرما براساس نتایج جدول (۴)، ۲۵ درصد باغداران مطالعه شده، اطلاعات خود راجع به بیمه‌ی محصولات را از راه مشورت با افراد با تجربه کسب نموده‌اند. برنامه‌های تلویزیونی، تجربیات سایر بیمه‌شدگان، سخنرانی‌های ترویجی در خصوص بیمه، رادیو، نشریات و مجلات آموزشی، کارگاه‌های آموزشی در خصوص بیمه و فیلم‌های آموزشی-ویدئویی از دیگر منابع کسب اطلاعات بیمه‌ی محصول از سوی باغداران بوده‌اند.

۴-۵. دلایل پذیرش بیمه از سوی باغداران

دلیل پذیرش بیمه از سوی ۲۷/۳ درصد باغداران مطالعه شده، شرایط بد آب و هوایی سال‌های گذشته عنوان شده است. جبران خسارت، عملکرد پایین محصول در سال‌های گذشته، توصیه‌ی کشاورزان پیشرو، پرداخت وام‌های دریافتی، توصیه‌ی بانک، حق بیمه‌ی پایین و بازپرداخت بالا توسط بانک، دلایل بعدی برای پذیرش بیمه محصول خرما بوده‌اند (جدول ۵).

۴-۶. دلایل عدم پذیرش بیمه از سوی باغداران

دلایل عدم پذیرش بیمه از سوی باغداران مطالعه شده، در جدول (۶) آمده است. اندک بودن یا عدم پرداخت گرامت از سوی بانک، تأخیر در پرداخت جبران خسارت، عدم پوشش تمامی خطرات توسط بیمه‌گذار و نامناسب بودن روش پرداخت بیمه از مهم‌ترین دلایل عدم پذیرش بیمه از سوی باغداران بوده‌اند.

جدول ۶- دلایل عدم پذیرش بیمه

درصد	فراوانی	دلایل
۱۶	۵۹	اندک بودن یا عدم پرداخت غرامت از سوی بانک
۱۲	۴۴	پرداخت با تأخیر جبران خسارت
۱۱	۴۱	عدم پوشش تمامی خطرات توسط بیمه‌گذار
۹/۵	۳۵	نامناسب بودن روش پرداخت بیمه
۶/۲	۲۳	عدم حضور به موقع کارشناسان ارزیاب
۶/۲	۲۳	عدم تبلیغات کافی در این زمینه
۶/۲	۲۳	عدم توانایی پرداخت حق بیمه
۴/۶	۱۷	بالا بودن نرخ حق بیمه
۴/۶	۱۷	عدم رضایت از محصولات تحت پوشش بیمه
۴/۶	۱۷	عدم آگاهی از محل مراجعه
۴/۶	۱۷	عدم آگاهی از بیمه‌ی محصولات کشاورزی
۴/۶	۱۷	عدم اعتماد به نهاد بیمه‌گذار
۳/۲	۱۲	نامناسب بودن روش ارزیابی خسارت
۲/۴	۹	فاصله زیاد بانک تا محل زندگی
۱/۶	۶	عدم نیاز به بیمه‌ی محصول
۰/۸	۳	مشکلات مربوط به افتتاح حساب بانکی
۰/۸	۳	اخذ وام از منابع دیگر

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۷- میزان فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت در

فعالیت‌های اجتماعی

هیچ (%)	کم (%)	متوسط (%)	زیاد (%)	بسیار زیاد (%)	
۶/۶	۴۲	۴۰/۸	۷/۹	۲/۶	ارتباط با مروجان و کارشناسان بیمه
۲۲/۴	۴۲	۱۷	۱۳/۲	۵/۳	شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی
۱۱/۸	۳۴/۲	۲۷/۶	۱۸/۴	۷/۹	شرکت در تشکل‌های محلی
۱۸/۴	۲۲/۴	۳۲/۹	۱۸/۴	۷/۹	مشارکت در تصمیمات شورای روستا
۲۵	۳۲/۹	۳۱/۶	۷/۹	۲/۶	مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی
۳۶/۸	۲۶/۳	۲۲/۴	۱۱/۸	۲/۶	مشارکت در تعاونی‌ها

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۸- فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت در

فعالیت‌های اجتماعی باغداران

انحراف معیار	میانگین	تعداد	فعالیت‌های آموزشی-ترویجی
۰/۸۴	۲/۵۸	۲۲۵	ارتباط با مروجان و کارشناسان بیمه
۱/۱۳	۲/۳۷	۲۲۵	شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی
۱/۱۳	۲/۷۶	۲۲۵	شرکت در تشکل‌های محلی
۱/۱۹	۲/۷۵	۲۲۵	مشارکت در تصمیمات شورای روستا
۱/۰۲	۲/۳۰	۲۲۵	مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی
۱/۰۴	۲/۳۵	۲۲۵	مشارکت در تعاونی‌ها

هیچ=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، بسیار زیاد=۵

۷-۴. میزان فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت در

فعالیت‌های اجتماعی

بر اساس نتایج جدول (۷)، مشارکت بیشتر باغداران مطالعه شده در فعالیت‌های آموزشی و ترویجی و همچنین فعالیت‌های اجتماعی به میزان کم گزارش شده است.

همچنین، نمره‌ی میانگین فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت‌های اجتماعی باغداران نمونه زیر حد متوسط (۳) قرار دارد (جدول ۸). از این رو باغداران از نظر شرکت در برنامه‌های آموزشی-ترویجی و فعالیت‌های اجتماعی مشارکت کمی داشتند.

۸-۴. مقایسه ویژگی‌های باغداران پذیرنده و نپذیرنده
از ۲۲۵ باغدار مطالعه شده، ۱۵۴ نفر (۶۸/۴ درصد) محصول خرما را خود را بیمه کرده و ۷۱ نفر (۳۱/۵ درصد) بیمه نکرده بودند. همان‌طور که نتایج جدول (۹) نشان می‌دهد بین سن و جنسیت پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد؛ اما، با احتمال ۹۵ درصد بین سطح تحصیلات دو گروه تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۹- مقایسه ویژگی‌های فردی باغداران پذیرنده و

نپذیرنده

متغیر ۱	متغیر ۲	نوع آزمون	سطح معنی داری
پذیرش بیمه	سن	t	۰/۳۰۳
	سطح تحصیلات	من ویتنی	۰/۰۵
	جنسیت	من ویتنی	۰/۵۷۳

منبع: یافته‌های تحقیق

بین «شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی»، «شرکت در تشکیل‌های محلی»، «مشارکت در تصمیمات شورای روستا» و «مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی» در دو گروه تفاوت معنی داری وجود ندارد.

در ادامه، با استفاده از نرم‌افزار SPSSv18 و روش تخمین حداکثر راستنمایی، مدل رگرسیون لجستیک تخمین زده شد.

جدول ۱۱- مقایسه ویژگی‌های اجتماعی باغداران پذیرنده و

نپذیرنده

متغیر ۱	متغیر ۲	نوع آزمون	سطح معنی داری
پذیرش بیمه	ارتباط با مروجان و کارشناسان بیمه	من ویتنی	۰/۰۳۰
	شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی	من ویتنی	۰/۱۹۳
	شرکت در تشکیل‌های محلی	من ویتنی	۰/۲۹۰
	مشارکت در تصمیمات شورای روستا	من ویتنی	۰/۷۹۵
	مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی	من ویتنی	۰/۴۴۸
	مشارکت در تعاونی‌ها	من ویتنی	۰/۰۲۱

منبع: یافته‌های تحقیق

۹-۴. تعیین عوامل تبیین‌کننده پذیرش بیمه‌ی خرما در باغداران مطالعه شده

نتایج حاصل از برآورد مدل لجیت در جدول (۱۲) آورده شده است، متغیرهایی که از لحاظ آماری معنی دار نبودند، حذف شدند. ثابت مدل، مقدار مورد انتظار لگاریتم احتمال پذیرش بیمه، وقتی کلیدی متغیرهای مستقل برابر با صفرند را نشان می‌دهد. با افزایش سن باغدار، با ثابت نگهداشتن سایر متغیرهای مستقل، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه ۰/۴۱۸ واحد کاهش می‌یابد. ستون والد،

بر اساس نتایج جدول (۱۰) می‌توان استنباط کرد که با احتمال ۹۰ درصد بین مساحت باغ و با احتمال ۹۹ درصد بین سهم درآمد خرما از کل درآمد خانوار پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه خرما تفاوت معنی دار وجود دارد؛ اما، نظام بهره‌برداری، سابقه‌ی کشت و عملکرد خرما در دو گروه تفاوت معنی داری ندارند.

جدول ۱۰- مقایسه ویژگی‌های حرفه‌ای باغداران پذیرنده و

نپذیرنده

متغیر ۱	متغیر ۲	نوع آزمون	سطح معنی داری
پذیرش بیمه	نظام بهره‌برداری	من ویتنی	۰/۴۱۷
	سابقه کشت	t	۰/۷۰۵
	مساحت باغ	من ویتنی	۰/۰۸۶
	عملکرد خرما	من ویتنی	۰/۱۳۰
	سهم درآمد خرما از کل درآمد خانوار	من ویتنی	۰/۰۰۵

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول (۱۱)، ویژگی‌های اجتماعی باغداران پذیرنده و نپذیرنده را مورد مقایسه قرار می‌دهد. بر اساس نتایج این جدول، از نظر «ارتباط با مروجان و کارشناسان بیمه» و «مشارکت در تعاونی‌ها» با احتمال ۹۵ درصد بین پذیرندگان و نپذیرندگان، تفاوت معنی دار وجود دارد؛ اما،

مقدار آماره‌ی کای اسکوئر والد و ستون سطح معنی‌داری، مقدار p دو طرفه‌ی آزمون فرضیه‌ی صفر زمانی که ضریب (پارامتر) برابر با صفر است را نشان می‌دهد. ضرایبی که مقدار p کمتر از آلفا دارند، از نظر آماری معنی‌دارند. برای متغیر سن، مقدار p برابر با $0/051$ و از نظر آماری معنی‌دار است. ستون نسبت احتمال، تغییر در احتمال پذیرش بیمه در اثر یک واحد افزایش در متغیر مستقل را نشان می‌دهد. با افزایش سن باغدار، احتمال پذیرش بیمه $0/658$ برابر کاهش یافته است. کلیه‌ی ضرایب متغیرهای موهومی سطح تحصیلات مثبت هستند که نشان می‌دهد نسبت به متغیر پایه یا حذف شده (بی‌سواد)، هریک از متغیرهای موهومی تحصیلات مدل، احتمال پذیرش بیمه‌ی بالاتری دارند. متغیر موهومی تحصیلات ابتدایی از نظر آماری با متغیر پایه که بی‌سوادی است تفاوت معنی‌دار دارد که نشان می‌دهد باغداران دارای تحصیلات مقطع دبستان نسبت به باغداران بی‌سواد احتمال پذیرش بیمه‌ی بالاتری دارند. سایر متغیرهای موهومی سطح تحصیلات از نظر آماری با متغیر بی‌سوادی تفاوت معنی‌داری ندارند. وجود مشاغل جنبی، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه را افزایش داده است، اما این ضریب معنی‌دار نیست. با افزایش تجربه‌ی باغدار، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه با ثابت نگهداشتن سایر متغیرهای مستقل $0/320$ واحد و احتمال پذیرش بیمه $1/377$ برابر افزایش یافته است. برای این متغیر مقدار p برابر با $0/068$ و از نظر آماری معنی‌دار است. ضریب متغیر وام منفی و از نظر آماری معنی‌دار است. یعنی با ثابت در نظر گرفتن سایر متغیرهای مستقل، دریافت وام، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه را $6/046$ واحد و احتمال پذیرش بیمه را $0/002$ برابر کاهش داده است. ضریب متغیر خشکسالی مثبت و از نظر آماری معنی‌دار است. بدین معنی که خشکسالی، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه را $5/413$ واحد و احتمال پذیرش بیمه را 224 برابر افزایش داده است. متغیر مشارکت در تصمیمات

شورای روستا از نظر آماری معنی‌دار نیست و ضریب ندارد؛ چون در مدل به‌عنوان متغیر نمی‌باشد. اما متغیرهای موهومی آن به‌جز متغیر سوم (مشارکت در تصمیمات شورا به میزان زیاد) همگی معنی‌دارند. گروه پایه، عدم مشارکت در تصمیمات شورای روستا است. متغیر موهومی مشارکت در تصمیمات شورا به میزان کم با متغیر عدم مشارکت در تصمیمات شورای روستا از نظر آماری متفاوت و ضریب $4/239$ - تفاوت بین این دو را نشان می‌دهد. متغیر موهومی مشارکت در تصمیمات شورا به میزان متوسط با متغیر عدم مشارکت در تصمیمات شورای روستا از نظر آماری متفاوت و ضریب $4/867$ - تفاوت بین آن‌ها را نشان می‌دهد. متغیر موهومی مشارکت در تصمیمات شورا به میزان خیلی زیاد نیز با متغیر عدم مشارکت در تصمیمات شورای روستا از نظر آماری متفاوت است و ضریب $10/630$ - تفاوت بین این دو را نشان می‌دهد. یعنی اگر باغدار در تصمیمات شورا به میزان خیلی زیاد مشارکت داشته باشد در مقابل عدم مشارکت، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه $10/630$ واحد کاهش می‌یابد که این نتیجه برخلاف انتظار بوده است. مقدار ضریب تعیین بر اساس ملاک کاکس و اسنل برابر با $0/477$ است که نشان می‌دهد $47/7$ درصد تغییرات در متغیر وابسته به وسیله‌ی مدل لجستیک توضیح داده شده است. آماره‌ی R^2 Nagelkerke که از صفر تا یک است، معیار معقول‌تری از رابطه است. مقدار این آماره در مدل $0/715$ و نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی نسبتاً قوی، $71/5$ درصد بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل است. مقدار آماره‌ی (Hosmer and Lemeshow test) در مدل $0/987$ و از نظر آماری معنی‌دار نیست که نشان می‌دهد مدل برازش خوبی دارد. آزمون کلی مدل از نظر آماری معنی‌دار است و نشان می‌دهد به‌طور کلی مدل ما برازش بهتری نسبت به یک مدل بدون متغیر مستقل دارد.

جدول ۱۲- نتایج تحلیل رگرسیون لجستیک عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی خرما

متغیر	ضریب	خطای معیار	آماره والد	درجه آزادی	سطح معنی داری	نسبت احتمال
ثابت	۱۰/۱۲۹	۶/۴۲۶	۲/۴۸۴	۱	۰/۱۱۵	۲۵۰۵۳/۰۹۷
سن	-۰/۴۱۸	۰/۲۱۵	۰/۸۰۰	۱	۰/۰۵۱	۰/۶۵۸
سطح تحصیلات			۴/۷۷۰	۵	۰/۴۴۵	
سطح تحصیلات (۱)	۸/۷۰۱	۴/۰۵۲	۴/۶۱۲	۱	۰/۰۳۲	۶۰۰۹/۲۳۵
سطح تحصیلات (۲)	۳۵/۱۳۲	۱۲۲۵۷/۴۴۶	۰/۰۰۰	۱	۰/۹۹۸	
سطح تحصیلات (۳)	۲۲/۴۱۷	۲۳۲۱۳/۴۹۸	۰/۰۰۰	۱	۰/۹۹۹	
سطح تحصیلات (۴)	۵/۰۸۸	۳/۱۵۱	۲/۶۰۷	۲	۰/۱۰۶	۱۶۲/۰۸۸
سطح تحصیلات (۵)	۲/۳۹۲	۲/۳۳۴	۱/۰۵۰	۱	۰/۳۰۵	۱۰/۹۳۶
مشاغل جنبی (۱)	۲/۹۸۳	۲/۷۸۲	۱/۱۵۰	۱	۰/۲۸۴	۱۹/۷۴۵
تجربه	۰/۳۲۰	۰/۱۷۵	۳/۳۲۵	۱	۰/۰۶۸	۱/۳۷۷
وام (۱)	-۶/۰۴۶	۲/۹۲۶	۴/۲۶۸	۱	۰/۰۳۹	۰/۰۰۲
خشکسالی (۱)	۵/۴۱۳	۲/۸۳۹	۳/۶۳۷	۱	۰/۰۵۷	۲۲۴/۳۸۸
مشارکت در تصمیمات شورا			۳/۷۷۰	۴	۰/۴۳۸	
مشارکت در تصمیمات شورا (۱)	-۴/۲۳۹	۲/۵۴۵	۲/۷۷۴	۱	۰/۰۹۶	۰/۰۱۴
مشارکت در تصمیمات شورا (۲)	-۴/۸۶۷	۲/۷۰۵	۳/۲۳۶	۱	۰/۰۷۲	۰/۰۰۸
مشارکت در تصمیمات شورا (۳)	۲۵/۳۷۷	۱۰۲۹۸/۸۱۹	۰/۰۰۰	۱	۰/۹۹۸	
مشارکت در تصمیمات شورا (۴)	-۱۰/۶۳۰	۵/۸۱۷	۳/۳۳۹	۱	۰/۰۶۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

۵. جمع‌بندی و توصیه‌های سیاستی

این تحقیق با هدف بررسی و شناسایی مجموعه‌ی عوامل ترویجی و اقتصادی مؤثر بر پذیرش بیمه خرما در استان کرمان انجام گرفت. با توجه به یافته‌های تحقیق، فعالیت‌های آموزشی-ترویجی و مشارکت‌های اجتماعی باغداران کم‌تراز حد متوسط قرار دارد. همچنین یافته‌ها حاکی از این است که با احتمال ۹۰ درصد بین مساحت باغ و با احتمال ۹۹ درصد بین سهم درآمد خرما از کل درآمد خانوار پذیرندگان و پذیرندگان بیمه خرما تفاوت معنی دار وجود دارد. به بیان دیگر درآمد خرما یک عامل مؤثر در پذیرش بیمه بوده است. همچنین از نظر «ارتباط با مروجان و کارشناسان بیمه» و

«مشارکت در تعاونی‌ها» با احتمال ۹۵ درصد بین پذیرندگان و نپذیرندگان، تفاوت معنی دار وجود دارد؛ اما، بین «شرکت در کلاس‌های آموزشی-ترویجی»، «شرکت در تشکل‌های محلی»، «مشارکت در تصمیمات شورای روستا» و «مشارکت در تصمیمات بسیج سازندگی» در دو گروه تفاوت معنی داری وجود ندارد. در تحلیل رگرسیونی لجستیک با افزایش سن باغدار، لگاریتم احتمال پذیرش بیمه کاهش یافته است. همچنین باغداران دارای تحصیلات مقطع دبستان نسبت به باغداران بی‌سواد احتمال پذیرش بیمه‌ی بالاتری داشته‌اند. بین سابقه‌ی کشت باغداران با احتمال پذیرش بیمه توسط آن‌ها نیز ارتباط مثبت و معنی دار وجود

و نظارت مداوم کارشناسان در تمام مراحل تولید خرما افزایش یابد. در پایان می‌توان گفت که متناسب کردن حق بیمه با درآمد باغداران، پرداخت غرامت به موقع به باغداران و سهولت در پرداخت غرامت به بیمه‌گذار، می‌تواند در پذیرش بیمه‌ی خرما بس کارساز باشد.

پی‌نوشت

۱. ایروانی و همکاران، ۱۳۸۵.
۲. ترکمانی و موسوی، ۱۳۹۰.
۳. راستگو و رضوانفر، ۱۳۸۶.
۴. عین‌الهی احمدآبادی، ۱۳۸۷.
۵. بارزت و همکاران، ۲۰۰۰.
۶. وندویر، ۲۰۰۱.
۷. هوانگ، ۲۰۰۲.
۸. سرا و گودوین، ۲۰۰۳.
۹. شیک و اتوود، ۲۰۰۳.
۱۰. سینگرمن و همکاران، ۲۰۱۰.
۱۱. کرمی، ۱۳۹۰.
۱۲. تیموری و همکاران، ۱۳۹۳.
۱۳. نادری مهدی و همکاران، ۱۳۹۳.
۱۴. غلام‌رضایی و مرادیان، ۱۳۷۸.
۱۵. آقاعباسی، ۱۳۸۶.
۱۶. رستمی و همکاران، ۱۳۸۶.
۱۷. اسمیت و باکویت، ۱۹۹۶.

منابع

- آقاعباسی، ناصر (۱۳۸۶)، «بررسی نقش بیمه در تولید دامداران استان کرمان»، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۵۹: ۲۵-۳۶.
- ایروانی، هوشنگ؛ مرجان واحدی، خلیل کلانتری و حمید موحدمحمدی (۱۳۸۵)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی گندم در شهرستان تفرش»، علوم کشاورزی ایران، ۲-۳۷: ۱-۱۴۴.
- ترکمانی، جواد و سید نعمت‌اله موسوی (۱۳۹۰)، «بررسی اثرات بیمه محصولات زراعی بر کارایی تولید و مدیریت ریسک در کشاورزی: مطالعه‌ی موردی در استان فارس»، تحقیقات اقتصاد کشاورزی، ۱۳: ۱-۲۶.

دارد. به بیان دیگر انتظار می‌رود با افزایش سابقه‌ی کشت افراد، احتمال پذیرش بیمه توسط آن‌ها افزایش یابد. بین دریافت وام افراد مورد مطالعه با احتمال پذیرش بیمه توسط آن‌ها ارتباط منفی و معنی‌داری وجود دارد. بین خشکسالی و احتمال پذیرش بیمه نیز رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد، به عبارت دیگر وجود خشکسالی احتمال پذیرش بیمه را افزایش داده است. این نتایج با یافته‌های تحقیقات ایروانی و همکاران [۱]، رستمی و همکاران [۱۶]، اسمیت و باکویت [۱۷] و وندویر [۶] نیز مطابقت دارد.

پیشنهادها

- ۱- با توجه به اثر معنی‌دار درآمد خرما در پذیرش بیمه، صندوق بیمه‌ی محصولات کشاورزی برای گسترش فعالیت‌های خود بایستی باغداران با درآمد بالاتر را در اولویت کار خود قرار دهد.
- ۲- از آنجایی که آگاهی باغداران از نحوه‌ی فعالیت صندوق بیمه کمتر از حد متوسط قرار دارد، جهت گسترش فرهنگ بیمه در بین باغداران، پیشنهاد می‌گردد مسئولین و برنامه‌ریزان از طریق برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی مناسب، کشاورزان را با بیمه و منافع آن آشنا کنند. تلاش بیشتر رسانه‌های جمعی به منظور اطلاع‌رسانی بیشتر و افزایش آگاهی نسبت به برنامه‌ی بیمه‌ی محصولات کشاورزی در بین تمام کشاورزان نیز می‌تواند کارساز باشد.

۳- با توجه به اینکه باغداران مطالعه شده عمدتاً از وضعیت پرداخت غرامت‌ها در سال‌های قبل رضایت چندانی نداشتند، توصیه می‌شود که مسئولین بیمه‌گذار، تدابیر لازم را اتخاذ نموده تا فاصله‌ی زمانی پرداخت غرامت‌ها کاهش یافته، غرامت‌ها و خسارت‌ها واقعی شده و کارشناسان از انجام رفتارهای تبعیض‌آمیز و اعمال سلیقه‌ی شخصی خودداری کنند، همچنین تعداد کارشناسان بیمه به منظور در دسترس بودن آن‌ها

Barnett, B. J., Coble, K. H., and Spurlock, S. R. (2000). Crop insurance in the Midsouth, Technical Bulletin-Mississippi Agricultural & Forestry Experiment Station 2000, 227, 24 pp.

Huang, W. Y. (2002). "Using insurance to enhance fertilizer application timing to reduce nitrogen losses". Journal of Agricultural and Applied Economics, 34: 131-148.

Serra, T., and Goodwin, B. K. (2003). "Modeling changes in the U. S. demand for crop insurance during the 1990s". American Agriculture Association Annual Meeting, Montreal, Canada, July 27-30, 2003.

Singerman, A., Hart, CH. E. and Lence, S. H. (2010). Demand for crop insurance by organic corn and soybean farmers in three major producing states, Iowa state University, Department of Economics, Ames, Iowa.

Shaik, S., and Atwood, J. (2003). Demand for optional units in crop insurance. American Agricultural Association Annual Meeting, Montreal, Canada, July 27-30, 2003.

Smith, V. and Baquet, A. E. (1996). "The Demand for multiple peril crop insurance: Evidence from Montana wheat farms". American Journal of Agricultural Economics, 78(1), 189-201.

Vandevier, M. L. (2001). "Demand for area crop insurance among Litchi producers in northern Vietnam". Journal of Agriculture Economics, 26(2): 173-184.

تیموری، مصطفی؛ سید محمد جعفر اصفهانی؛ بهزاد امرایی و علی رضا جمشیدی (۱۳۹۳)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی برنج در استان ایلام»، پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، ۷(۳): ۱-۱۱.

راستگو، حمید و احمد رضوانفر (۱۳۸۶)، «بررسی عوامل مؤثر در توسعه‌ی بیمه‌ی محصولات راهبردی کشاورزان در شهرستان خدابنده»، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، ۱۵(۸۵): ۱۱۱-۱۳۴.

رستمی، فرحناز؛ حسین شعبانعلی فمی، حمید موحدمحمدی و هوشنگ ایروانی (۱۳۸۶)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه: مطالعه‌ی موردی گندم‌کاران شهرستان هرسین کرمانشاه»، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۵(۶۰): ۱-۲۱.

کریمی، آیت‌اله (۱۳۹۰)، «بررسی عوامل مؤثر بر احتمال پذیرش بیمه‌ی محصول گندم در استان کهگیلویه و بویراحمد»، اقتصاد کشاورزی، ۲۵(۲): ۲۳۲-۲۵۰.

عین‌اللهی احمدآبادی، محرم (۱۳۸۷)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی گندم‌کاران استان زنجان: مطالعه‌ی موردی شهرستان خدابنده»، اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۶(۶۳): ۵۱-۷۰.

غلامرضایی، سعید و منصور مرادیان (۱۳۷۸)، «بررسی مسائل و مشکلات ترویج و اشاعه‌ی فرهنگ بیمه‌ی محصولات کشاورزی در ایران»، مجموعه مقالات دومین همایش سراسری مسئولین و کارشناسان صندوق بیمه‌ی محصولات کشاورزی.

نادری مهدی، کریم؛ احمد یعقوبی فرانی، حشمت‌اله سعدی و لیلا زلیخائی سیار (۱۳۹۳). «بررسی عوامل مؤثر بر توسعه‌ی بیمه‌ی گندم در شهرستان همدان». تحقیقات اقتصاد و توسعه‌ی کشاورزی ایران، ۴۵(۳): ۴۲۵-۴۳۷.

نیک‌نامی، مهرداد و غلامرضا نمکی (۱۳۹۳)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه‌ی محصول پنبه در بین پنبه‌کاران استان سمنان (مطالعه‌ی موردی شهرستان گرمسار)»، همایش ملی توسعه‌ی اقتصاد کشاورزی با رویکرد عزم ملی و مدیریت جهادی.